

Spoštovani gospe in gospodje,

Cenjeni predsednik Vlade RS Janez Janša,

Cenjeni minister za razvoj in evropsko kohezijsko politiko Zvonko Černač,

Spoštovani razpravljavci in ostali visoki gostje,

Spoštovani kolegi državni svetniki, županje in župani,

Spoštovani ostali udeleženci, ki nas spremljate na daljavo ...

Vsem skupaj prisrčna dobrodošlica v imenu Državnega sveta – drugega doma slovenskega parlamenta. Danes znova odpiramo problematiko črpanja evropskih sredstev, tokrat s perspektive zahodne kohezijske regije, ki se je zaradi epidemije novega korona virusa znašla v težki in specifični situaciji, saj je njeno poslovno okolje močno odvisno od turizma in italijanskega trga, oboje pa je ta kriza prizadela najhuje. Vesel sem, da smo kot država pravočasno prepoznali razsežnosti zadnje krize, kar se vidi tudi v blagem okrevanju prizadetega gospodarstva, in za skupno mizo znali posesti ključne odločevalce, ki jih imamo danes v naši sredini in jim bomo v nadaljevanju posveta z veseljem predali besedo. A ne le predali, tudi držali jih bomo zanjo.

Sam osebno temu dogodku dajem velik pomen, pa ne le zaradi spodbudnih obetov, ki so nam jih prinesla dolgotrajna, a nadvse uspešna pogajanja na ravni EU, temveč zlasti z vidika zaupanja v slovensko znanje, moč in kompetence, da bomo končno znali to priložnost, ki nam jo ponuja zlasti sklad za okrevanje in odpornost, tudi optimalno izkoristiti. Dialog med državo, lokalnimi skupnostmi in gospodarstvom je končno stekel v pravo smer in to me navdaja z optimizmom.

Kaj nam prinaša dogovor o večletnem finančnem okviru EU 2021–2027, smo imeli priložnost izvedeti iz prve roke s strani predsednika vlade, gospoda Janeza Janše, na zadnji seji Državnega sveta pred dnevi. Prepričan sem, da bomo danes z njegove strani in s strani njegovih kolegov podrobneje seznanjeni z akcijskimi načrti, kako bo Slovenija zagotovila okrevanje in odpornost med in po krizi COVID-19, pa tudi o tem, čemu bomo kot država dali prednost in težo. Dejstvo je, da bo prav kohezijska politika krojila prihodnji razvoj Slovenije.

Ne glede na spodbudne novice iz Bruseljske denarnice pa bo Zahodna Slovenija zaradi večje razvitosti v novem programskem obdobju 2021–2027 upravičena do manj razpoložljivih sredstev kot v preteklem obdobju in to nas lahko upravičeno skrbi. Želim si, da bi danes natančno identificirali ključne prepreke in probleme, ki ob tem nastajajo ter skupaj poiskali model reševanja in razvojnih pristopov, ki nam jih bodo razgrnili pogledi političnih odločevalcev in pogledi regionalne ravni. Prepričan sem, da je kohezijska diagnostika tokrat v pravih rokah in da bomo kot država znali ta sredstva pozlatiti čim prej in čim bolje.

Spoštovani,

dovolite mi, da ob tej priložnosti nekaj besed spregovorim še o pokrajinah. O njenem predolgotrajnem procesu ustanavljanja ne bom tratil vašega dragocenega časa. Pa vendar se mi zdi pomembno, da poudarim nekaj dejstev o tem, kakšen vpliv bi oz. bo imela ustanovitev pokrajin na črpanje evropskih sredstev.

Glede na podatke je bila Slovenija v obdobju 2007 – 2013 uspešna pri črpanju evropskih sredstev, vendar pa je bilo njihovo črpanje neenakomerno, saj je bilo 38 odstotkov evropskih sredstev počrpanih šele po letu 2013, ko se je že začelo novo programsko obdobje 2014 – 2020, kar vzpostavlja dvom v smotrnost uporabe počrpanih sredstev. Stopnja absorpcije evropskih kohezijskih sredstev ob izteku programskega obdobja 2014 – 2020 je v primerjavi s programskim obdobjem 2007 – 2013 še precej nižja. Navedeno pomeni, da bo morala Slovenija v zgolj treh letih črpati več kot 60 odstotkov dodeljenih evropskih kohezijskih sredstev.

Eden ključnih problemov neuspešnega oziroma neenakomernega črpanja evropskih kohezijskih sredstev sta nizka finančna absorpcijska sposobnost občin in odsotnost vizije na državni ravni ter posledično tudi na lokalni ravni. Največ težav pri zagotavljanju zadostnih lastnih sredstev za sofinanciranje projektov imajo zato predvsem manjše občine, zato se je logično pokazala kot edina možna rešitev pri izpeljavi večjih in zahtevnejših projektov povezovanje med občinami. Še večjo vlogo pa bi imela pri tem ustanovitev pokrajin. Sedanje razvojne regije nimajo pravne osebnosti, nimajo lastnega premoženja in zato tudi ne morejo sklepati medsebojnih dogovorov, kot jih denimo lahko sklepajo občine. Prepričan sem, da bi ustanovitev pokrajin, ki bi imele pravno osebnost, imela pozitiven vpliv na črpanje evropskih sredstev. Z medsebojnim sodelovanjem pokrajin bi se lahko financirali veliki oziroma največji projekti, ki bi presegali posamezno pokrajino oziroma sedaj razvojno regijo. Ustanovitev pokrajin bi tudi finančno razbremenila občine, katere bi lahko več svojega časa posvetile lokalnim nalogam in operacijam.

Župani, ki sedijo tukaj med nami, se bodo zagotovo strinjali, da Slovenija pri določanju realnih potreb ne upošteva dovolj lokalne oziroma regionalne ravni. V prihajajočem programskem obdobju 2021 – 2027 bi morala Slovenija ob sodelovanju z občinami opraviti natančno analizo potreb v posameznih pokrajinah, saj le-te najbolj poznajo lokalno problematiko. Ustanovitev pokrajin je nujna, saj so trenutno ravno razvojne regije tiste, ki so npr. v programskem obdobju 2014 – 2020, kot kaže pa ne bo nič drugače niti v obdobju 2021 – 2027, zamujale s pripravo in sprejemanjem regionalnih razvojnih programov ter dogovorov za razvoj regij, ki so bistveni za uspešno in učinkovito črpanje evropskih sredstev.

Na podlagi analiz in pristopov, ki smo jih obravnavali na ravni strokovne skupine za pripravo zakonskih podlag za ustanovitev pokrajin, mimo grede, njeno delo se počasi zaključuje, bi ustanovitev pokrajin torej lahko celovito prispevala k izboljšanju absorpcijske sposobnosti Slovenije pri črpanju evropskih kohezijskih sredstev. In to se mi zdi razlog par excellence, ki bi ga bilo vredno in trezno upoštevati v prihodnje.

Hvala za pozornost.